



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
DIREKTORAT ZA ORGANIZACIJSKO ZAKONODAJO
IN PRAVOSODNO UPRAVO

Župančičeva ulica 3, 1000 Ljubljana

T: 01 369 53 42
F: 01 369 57 83
E: gp.mp@gov.si
www.mp.gov.si

Urad Vlade RS za komuniciranje
e-naslov: gp.ukom@gov.si

Številka: 091-35/2019/2

Datum: 9. 10. 2019

Zadeva: Predlagam.vladi.si – odgovor na predlog 10298-197: Sodiščem odvzeti možnost podeljevanja nagrad cenilcem in izvedencem

Zveza: Vaš dopis, št. 092-197/2019/1 z dne 18. 8. 2019

Spoštovani,

z gornjim dopisom ste nam posredovali predlog državljana, objavljen na spletnem orodju predlagam.vladi.si, s pobudo, da se sodiščem odvzame možnost podeljevanja nagrad sodnim izvedencem in sodnim cenilcem. Po proučitvi pobude v nadaljevanju posredujemo naš odgovor:

Uvodoma v zvezi s sistemom sodnih izvedencev in sodnih cenilcev pojasnjujemo, da je bil v lanskem letu sprejet Zakon o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih¹ (v nadaljevanju: ZSICT), ki na sistemski ravni ureja statusna vprašanja sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev, ki so (predvsem) strokovni pomočniki sodišča in del našega pravosodnega sistema. ZSICT se je pričel uporabljati letos s 1. 1. 2019. Poleg statusa sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev ZSICT ureja še pogoje in postopek njihovega imenovanja ter razrešitve, pristojnosti in način delovanja Strokovnega sveta za sodno izvedenstvo, sodno cenilstvo in sodno tolmačenje, vodenje imenikov in evidenc, strokovno izpopolnjevanje, preizkuse strokovnosti, plačilo za opravljeno delo in druga vprašanja, ki se nanašajo na področje sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva in sodnega tolmačenja. Ena pomembnejših novosti je tudi ureditev disciplinskega postopka, ki prinaša večjo odgovornost oseb, imenovanih za sodne izvedence, sodne cenilce ali sodne tolmače. Sprejete rešitve sledijo potrebam po statusni modernizaciji tega področja, s ciljem krepitve pravne varnosti. Visoka kakovost izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj so namreč prvi pogoj za kakovostno delo sodišč in upravnih organov.

Glede statusa sodnega izvedenca in sodnega cenilca ZSICT določa, da so sodni izvedenci osebe, imenovane za neomejen čas s pravico in dolžnostjo, da sodišču na njegovo zahtevo podajo izvid in mnenje glede strokovnih vprašanj, za katera tako določa zakon ali glede katerih sodišče meni, da mu je pri njihovi presoji potrebna pomoč strokovnjaka (2. člen). Sodni cenilci pa so osebe, imenovane za neomejen čas s pravico in dolžnostjo, da sodišču na njegovo

¹ Uradni list RS, št. 22/18.

zahtevo podajo izvid o gospodarskih lastnostih stvari ali pravice ter cenitev njene vrednosti oziroma vrednosti na njej povzročene škode. Pri sodnem izvedenstvu in sodnem cenilstvu gre torej primarno za sodelovanje strokovnjakov s specifičnim znanjem. Osebe, ki želijo postati sodni izvedenci ali sodni cenilci, morajo predhodno opraviti preizkus znanja, se ves čas sprti izobraževati in ohranjati stik s stroko, po novem zakonu pa so podvrženi tudi disciplinski odgovornosti.

Postavitev sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev v konkretnem sodnem oziroma upravnem postopku določajo procesna pravila posameznega postopka. V kazenskih zadevah določa pravila in postopek Zakon o kazenskem postopku² (v nadaljevanju: ZKP), v sporih iz osebnih in družinskih razmerij ter v sporih iz premoženjskih in drugih civilnopравnih razmerij fizičnih in pravnih oseb Zakon o pravnem postopku³ (v nadaljevanju: ZPP), v upravnem postopku pa Zakon o splošnem upravnem postopku⁴ (v nadaljevanju: ZUP). Znotraj postopkovnih pravil v okviru materialno-procesnega vodstva pa se izbira, koga se postaviti kot konkretnega sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača, prepušča vsakemu sodniku, sodečemu senatu oziroma upravnemu organu, ki vodi sodni oziroma upravni postopek, strankam sodnega oziroma upravnega postopka pa se običajno ponudi možnost, da se o tem izjavijo. Seveda pa lahko sodišče po procesnih predpisih za izvedenca ali cenilca postavi kateregakoli strokovnjaka, četudi ta nima statusa »sodni izvedenec« oziroma »sodni cenilec«. V vseh drugih primerih, ko oseba ali organ potrebuje sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača, ga lahko glede na svoje potrebe in kvalifikacije strokovnjaka, ki ga išče, izbere iz imenika sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev, ki je dosegljiv na spletni strani našega ministrstva pod naslovom: <https://spvt.mp.gov.si/tolmaci.html>.

Po prvem odstavku 3. člena ZSICT se smeta sodni izvedenec in sodni cenilec sklicevati na ta status:

- kadar dajeta izvide, mnenja in cenitve na zahtevo sodišča v sodnem postopku,
- kadar dajeta izvide, mnenja in cenitve na zahtevo upravnega organa v upravnem postopku in
- če drug zakon ali uredba določa njihovo delovanje.

V skladu s 45. členom ZSCT ima sodni izvedenec, sodni cenilec oziroma sodni tolmač pravico do plačila za opravljen delo⁵ in do povrnitve stroškov, ki so mu pri opravljanju dela nastali. Višino plačila po četrtem odstavku navedenega člena, predpiše minister, pristojen za pravosodje. Pravilnik o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih⁶ (v nadaljevanju: Pravilnik), ki je začel veljati z začetkom uporabe ZSICT, torej 1. januarja 2019, v 8.1 poglavju podrobneje določa plačilo za delo sodnih izvedencev in sodnih cenilcev. Kriteriji, ki jih Pravilnik uporabi za določitev višine plačila, so vezani predvsem na obseg in zahtevnost dela strokovnjaka. Navedeno pomeni, da plačilo za delo sodnih izvedencev in sodnih cenilcev ni

² Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 8/16 – odl. US, 64/16 – odl. US, 65/16

– odl. US, 66/17 – ORZKP153,154 in 1/19 – skl. US.

³ Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl.

US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US in 10/17.

⁴ Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13.

⁵ ZSICT je namesto termina »nagrada« uvedel termin »plačilo za delo«, saj je narava plačila sodnim izvedencem in sodnim cenilcem prav plačilo za njihovo delo, medtem ko je bila beseda »nagrada« napeljevala na razmišljanje, da gre za častno opravljanje dela.

⁶ Uradni list RS, št. 84/18.

subjektivno, saj je sodišče pri določanju višine njihovega plačila vezano na postavke in kriterije, ki jih določa Pravilnik.

Glede zamude pa ZSICT določa, da če sodni izvedenec oziroma sodni cenilec izvida oziroma mnenja ali cenitve ne izdela v roku, ki mu ga določi sodišče ali drug državni organ, se mu znesek plačila po drugem odstavku 45. člena ZSICT zniža za en odstotek za vsak dan zamude, vendar skupno največ za 50 odstotkov, razen če izkaže, da je do prekoračitve roka prišlo iz upravičenih razlogov.

Disciplinsko odgovornost in disciplinski postopek sodnih izvedencev in sodnih cenilcev določa VII. poglavje ZSICT. Sodni izvedenec, sodni cenilec ali sodni tolmač je disciplinsko odgovoren, če pri izvajanju ali v zvezi z izvajanjem dela sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva ali sodnega tolmačenja krši določbe ZSICT oziroma drugih predpisov ali če s katerimkoli svojim ravnanjem krni ugled ali verodostojnost sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva ali sodnega tolmačenja (prvi odstavek 28. člena).

Vrste disciplinskih kršitev, ki so lahko lažje ali hujše, opredeljuje 30. člen ZSICT.

Lažje disciplinske kršitve so:

- a) dejanja, ki pomenijo kršitev ugleda ali verodostojnosti sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva ali sodnega tolmačenja;
- b) neprimerno ali žaljivo obnašanje pri opravljanju dela sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva ali sodnega tolmačenja;
- c) dejanja ali opustitev dejanj, s katerimi krši ugled ali verodostojnost sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva ali sodnega tolmačenja;
- d) neupravičen nepristop k posebnemu preizkusu strokovnosti, če ga je odredil minister;
- e) neupoštevanje pravil znanosti in stroke, ki ne povzročijo hujših škodljivih posledic za stranke ali druge udeležence (lažja nevestnost);
- f) sklicevanje na svoj status v zadevah, v katerih nima zakonskega pooblastila;
- g) neupravičena odklonitev dela sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva ali sodnega tolmačenja;
- h) neredno opravljanje dolžnosti sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača.

Disciplinski ukrepi, ki se po prvem odstavku 29. člena ZSICT lahko izrečejo za lažje kršitve so:

- pisni opomin;
- javni opomin, ki se za obdobje enega leta po pravnomočnosti vpiše v javni del imenika.

Hujše disciplinske kršitve so:

- a) neupoštevanje pravil znanosti in stroke, če zaradi tega nastanejo ali bi lahko nastale hujše škodljive posledice za stranke ali druge udeležence (hujša nevestnost);
- b) večkratno neredno opravljanje dolžnosti sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača;
- c) ponovitev disciplinskih kršitev, za katere je sodnemu izvedencu, sodnemu cenilcu ali sodnemu tolmaču že bil pravnomočno izrečen disciplinski ukrep in je na podlagi njegovega obnašanja ali ravnanja utemeljeno sklepati, da ne bo vestno ali pošteno opravljal delo sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva ali sodnega tolmačenja;
- d) nepravočasno opozorilo sodišču, da sodni izvedenec, sodni cenilec ali sodni tolmač za izvedbo naloge ni v celoti ali delno usposobljen ali da obstajajo druge okoliščine, zaradi

- katerih je bilo mogoče utemeljeno pričakovati, da njegova naloga ne bo mogla biti v celoti ali delno v pomoč sodišču;
- e) nepooblaščen uporaba ali razkrivanje oziroma razkritje zaupnih podatkov, za katere izve v zvezi z opravljanjem dela sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva ali sodnega tolmačenja.

Disciplinski ukrepi, ki se po prvem odstavku 29. člena ZSICT lahko izrečejo za hujše kršitve so:

- denarna kazen, ki ni manjša od 300 eurov in ne večja od 1.000 eurov;
- začasen odvzem pravice opravljati delo sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača, za obdobje, ki ni krajše od dveh in ne daljše od štirih let;
- trajen odvzem pravice opravljati sodno izvedenstvo, cenilstvo ali tolmačenje.

Ne glede na težo disciplinske kršitve, pa je kot glavni ali stranski disciplinski ukrep mogoče izreči napotitev sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača na posebni preizkus strokovnosti s posameznega strokovnega ali jezikovnega področja (drugi odstavek 29. člena ZSICT).

Zaključno poudarjamo, da narava dela sodnih izvedencev in sodnih cenilcev, ko na zahtevo sodišča podajo izvid in mnenje glede strokovnih vprašanj, ni usmerjena v pridobitno dejavnost, ampak so v funkciji pomočnika sodišča in torej sodelujejo pri izvrševanju sodne veje oblasti. Ker gre torej za specifično naravo dela teh strokovnjakov, so način njihove izbire in imenovanja ter kriteriji za plačilo njihovega dela v sodnih postopkih drugačni, kot če bi šlo za golo pridobitno dejavnost in iskanje storitev na trgu. Prav zato menimo, da je veljavna ureditev glede izbire in plačila za delo sodnih izvedencev in sodnih cenilcev ustrezno urejena in ni prepuščena subjektivnim kriterijem.

Z lepimi pozdravi,

mag. Evelin PRISTAVEC TRATAR
generalna direktorica

V vednost:

- prof. dr. Vincenc Butala, predsednik Strokovnega sveta za sodno izvedenstvo, sodno cenilstvo in sodno tolmačenje, e-naslov: vincenc.butala@fs.uni-lj.si.